

Abstrakt

Studium a korespondence kněžského dorostu Jednoty bratrské v letech 1610–1618

Markéta Růčková

V roce 2006 byly při rekonstrukci bývalého minoritského kláštera v Mladé Boleslavi Na Karmeli nalezeny dvě dřevěné truhličky, které ukrývaly tzv. Archiv Matouše Konečného. Archiv Matouše Konečného obsahuje písemnosti, které vznikly z výkonu úřadu nebo byly adresovány jednomu ze čtyř biskupů Jednoty bratrské, Matouši Konečnému (1569–1622), jehož sídlem byla právě Mladá Boleslav. Podstatnou část obsahu archivu tvoří korespondence adresovaná mladoboleslavskému biskupu.

Nemalý díl této korespondence zaujímají písemnosti vzniklé v souvislosti s vysíláním bratrských studentů, adeptů na kněžství v Jednotě, na zahraniční vzdělávací instituce. Kromě samotných dopisů studentů odesílaných z Brém a Bytomi nad Odrou (Bytom Odrzański v dnešním Polsku), kde mládenci navštěvovali tamní akademická gymnázia (gymnasia illustria), nalézáme v truhličkách také jejich sliby a účetní rejstříky jejich výdajů. Zprávy studentů jsou doplněny o korespondenci jejich pedagogů.

Hlavním cílem zpracování takto tematicky definovaného souboru písemností studentů a pedagogů se stala jejich obsahová analýza a plné ediční zpřístupnění. Dalším záměrem byla snaha vysledovat z korespondence a účetních rejstříků různé aspekty všedního dne a studia bratrských mláďenců, odpovědět na otázky, jaké důvody vedly Jednotu k vysílání svých kandidátů na kněžství na zahraniční školy, proč studenti odcházeli k získávání svých zkušeností a vědomostí právě do Brém a následně do Bytomi n. O., kudy a jak putovali do svých nových působišť, co vše absolvovali během studia, čemu se učili, jaké k tomu používali knihy, jejichž koupi zaznamenávali v účetních rejstřících, jaký výsledek můžeme z jejich studijních snah vidět a jakým způsobem byl financován jejich pobyt v zahraničí. Sledována byla i otázka, kde mládenci nabývali své prvotní vzdělání. Pozornost byla také věnována gymnáziím v Brémách a v Bytomi nad Odrou v době studií bratrských mláďenců. Tato gymnázia patřila k typu škol, jež sice nedisponovaly pravomocí udělovat akademické grady, přesto se univerzitnímu zřízení přibližovaly.

Na úvodní studii navazuje ediční část, v níž jsou plnotextově zpřístupněny všechny sliby (7 ks), dopisy studentů včetně dvou dopisů biskupů (164 ks) i jejich pedagogů (26 ks) a účetní rejstříky studentů (27 ks). Všechny písemnosti byly editovány způsobem, který se snaží vyhovět nárokům kladeným na vědeckou edici a zároveň je zpřístupnit laickému zájemci.

Klíčová slova: Jednota bratrská; Archiv Matouše Konečného; kněžský dorost; gymnasium illustre; Brémy; Bytom nad Odrou; vzdělání; studium; korespondence; 1610-1618